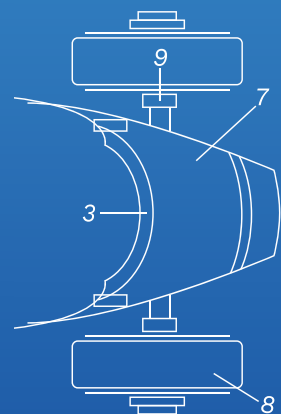
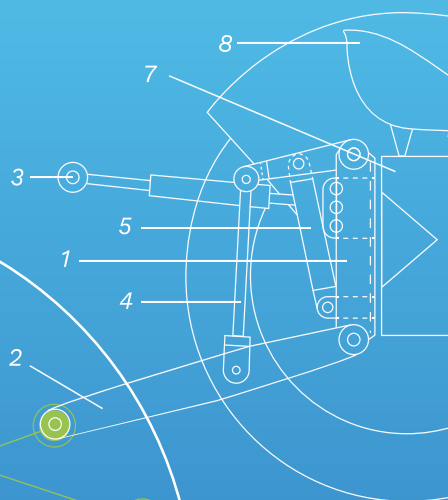
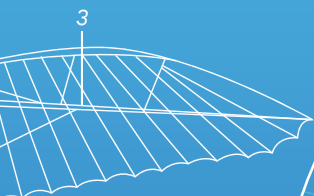




Szellemi Tulajdon
Nemzeti Hivatala



SZELLEMI TULAJDON
AZ AKADÉMIAI SZFÉRÁBAN

SZELLEMI TULAJDON AZ AKADÉMIAI SZFÉRÁBAN



ÖTLETBŐL ÉRTÉK

Szerzők:

Prof. Dr. Levendovszky János, az MTA doktora
Dr. habil. Grad-Gyenge Anikó
Dr. Keserű Barna Arnold PhD
Dr. Tomasovszky Edit PhD
Prof. Dr. Görög Márta
Dr. Dudás Ágnes,
Dr. Molnár István
Haszonits András
Prof. Dr. Barta Judit
Dr. Sági Edit PhD
Dr. Legeza Dénes PhD
Dr. habil. Pogácsás Anett
Dr. Ujhelyi Dávid PhD, LLM

Szerkesztő:

Dr. habil. Grad-Gyenge Anikó

Nyelvi lektor:

Várfalviné Tari Zsuzsanna

Tervezőszerkesztő:

Plette Péter

Kiadta a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala
Felelős kiadó: Farkas Szabolcs

ISBN 978-963-9157-99-6

SZTNH – 2025.005

TARTALOMJEGYZÉK

AZ INNOVÁCIÓS MODELLEK, VALAMINT A TUDOMÁNYOS ÉS INNOVÁCIÓS PARKOK HELYE AZ AKADÉMIAI SZFÉRÁBAN

DR. KESERŰ BARNÁ ARNOLD PHD

1.	BEVEZETÉS	17
2.	AZ INNOVÁCIÓ FOGALMA ÉS MODELLJEI.....	18
3.	A TRIPLE HELIX MODELL, AVAGY AZ EGYETEMEK SZEREPE AZ INNOVÁCIÓBAN.....	20
4.	A HAZAI INNOVÁCIÓS ÖKOSZISZTÉMA – A PARK RENDSZER.....	22
5.	TERÜLETI KÖVETELMÉNYEK	24
6.	AZ EGYES CÍMEK ELNYERÉSÉRE VONATKOZÓ FELTÉTELEK	25
7.	TELJESÍTENDŐ CÉLOK ÉS VÁLLALÁSOK	28
8.	ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS	30
9.	BEFEJEZÉS.....	30

AZ EURÓPAI UNIÓ EGYETEMI STRATÉGIÁI, INNOVÁCIÓS POLICY-JE ÉS EZEK METSZÉSPONTJAI, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A KUTATÁSHOZ VALÓ JOGRA ÉS A SZELLEMI TULAJDONJOGOKRA

DR. TOMASOVKSZY EDIT PHD

	BEVEZETÉS	33
1.	ALAPVETÉSEK	33
1.1.	A tudásháromszög elemei és azok kölcsönhatásai.....	33
1.2.	Innovációs elméletek.....	34
1.3.	A kutatáshoz való jog.....	36
2.	AZ EU FELSŐOKTATÁSSAL ÉS INNOVÁCIÓVAL KAPCSOLATOS KÉPÉNEK FEJLŐDÉSE	37
2.1.	Felsőoktatási és innovációs koncepciók a 90-es években	37
2.2.	A Lisszaboni stratégia (2000-2010)	39
2.3.	Az Európa 2020 program (2010-2020).....	42
2.4.	Az EU megújított felsőoktatási programja (2017)	44

2.5. Az „Európai Egyetemek” kezdeményezés	46
2.6. Az oktatás és képzés terén az európai oktatási térség létrehozása érdekében és azon túlmutatóan folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszere	47
2.7. Az Európai Innovációs és Technológiai Intézet és a stratégiai innovációs terv.	47
2.8. Az európai egyetemi stratégia.	48
2.9. Az EU felsőoktatási csomagja	51
3. ÖSSZEGZÉS	52

AZ EGYETEMI SZELLEMI TULAJDON KIBOCSÁTÁS HATÉKONYSÁGÁT TÁMOGATÓ TÉNYEZŐK ÉS AZOK EREDMÉNYESSÉGE PROF. DR. GÖRÖG MÁRTA

1. A SZABÁLYOZÁSI KERETRENDSZERBEN REJLŐ „MOTIVÁCIÓS” HATÁS . . .	55
2. INTÉZMÉNYFINANSZÍROZÁSI „MOTIVÁCIÓS” KÖRNYEZET	61
3. A FOLYAMATRENDSZERT TÁMOGATÓ MENEDZSMENT SZISZTÉMA ÉS EGYETEMI BELSŐ „MOTIVÁCIÓS” ESZKÖZÖK MINT JÓ GYAKORLATOK . . .	63
4. AZ EGYETEMI SZELLEMI TULAJDON KIBOCSÁTÁS SZÁMOKBAN	65

AZ IPARJOGVÉDELMI OLTALOM ALÁ ESŐ SZELLEMI ALKOTÁSOK VÉDELMEINEK LEHETŐSÉGEI AZ EGYETEMI SZFÉRÁBAN (IPARJOGVÉDELMI OLTALMAK, KNOW-HOW ÉS AZ EZEKHEZ KAPCSOLÓDÓ SZOFTVER-, ADATBÁZISHASZNOSÍTÁS) DR. DUDÁS ÁGNES

1. IPARJOGVÉDELMI OLTALMAK JELENTŐSÉGE	69
2. EGYETEM PROFILJÁHOZ ILLESZKEDŐ DOMINÁNS IPARJOGVÉDELMI ÉS MÁS, SPECIÁLIS OLTALMI FORMÁK	70
2.1. Szabadalom	70
2.2. Használati minta	71
2.3. Formatervezési minta	72
2.4. Védjegy	72
2.5. Know-how	73
2.6. Szoftverek és adatbázisok hasznosítása.	74
3. AZ IPARJOGVÉDELMI ELJÁRÁS FOLYAMATÁNAK LÉPÉSEI	75
3.1. Besorolási mátrix.	76

3.2. A nyilvánosságra hozatal jelentősége	77
3.3. Mérlegelési szempontok, ütemezés	78
4. GYAKORLATI TAPASZTALATOK A FELMERÜLŐ KIHÍVÁSOK KAPCSÁN.	79
4.1. A bejelentési eljárás során észlelt nehézségek.	79
4.2. Az oltalomszerzési folyamatok közben felmerülő problémák	81
4.3. Hasznosítási folyamat előrehaladása során tapasztalt zökkenők.	81
5. TALÁLTMÁNYHASZNOSÍTÁS.	83
5.1. Folyamatban lévő fejlesztések nyilvánosságra hozatala.	85
5.2. Kutatási eredmények testreszabása	85
5.3. Partner által jelölt kutatási feladat végrehajtása során keletkezett eredmények helyzete.	85
5.4. Sikerorientált működés, mint jövőbeli modell	86
6. ÖSSZEFOGLALÁS.	87

A SZELLEMITULAJDON-JOGOK FORGALOMKÉPESSÉGE – A JOGÁTRUHÁZÁS LEHETŐSÉGEI DR. KESERŐ BARNA ARNOLD PHD

1. BEVEZETÉS	89
2. A SZELLEMITULAJDON-JOGOK FORGALOMKÉPESSÉGE	90
2.1. A szerzői jogok forgalomképessége.	90
2.2. Az üzleti titok forgalomképessége	94
2.3. Az iparjogvédelmi jogok forgalomképessége.	95
3. A JOGÁTRUHÁZÁSI SZERZŐDÉS SZABÁLYAI.	97
4. A MUNKAVISZONY ÉS HALLGATÓI JOGVISZONY SZEREPE A JOGUTÓDLÁSI LÁNCSOLATBAN.	99

LICENCIASZERZŐDÉSEK AZ EGYETEMI TUDÁSMENEDZSMENTBEN DR. MOLNÁR ISTVÁN PHD

1. A LICENCIASZERZŐDÉSEKRŐL ÁLTALÁBAN	103
2. A LICENCIASZERZŐDÉSEK EGYES RENDELKEZÉSEI.	105
2.1. A licencszerződés tárgya	106
2.2. Kizárólagosság	106
2.3. Allicensia adás lehetősége	107
2.4. Hasznosításra engedélyezett tevékenységi kör	108

2.5. A hasznosítási engedély földrajzi és iparági terjedelme	108
2.6. Fizetési feltételek	109
2.7. Ingyenes licencia	111
2.8. A szavatosság és felelősség	112
2.9. A felhasználási szerződésekről	112

ÜZLETI TITOK AZ EGYETEMI TUDÁSMENEDZSMENTBEN

DR. MOLNÁR ISTVÁN PHD

1. BEVEZETÉS	117
2. AZ ÜZLETI TITOK VÉDELME	117
3. AZ ÜZLETI TITOK MEGSÉRTÉSE	121

A SZELLEMI VAGYON ÉRTÉKÉNEK SZÁMVITELE A VONATKOZÓ SZABÁLYOZÁS TÜKRÉBEN

HASZONITS ANDRÁS

1. A SZELLEMI VAGYON GAZDASÁGI JELENTŐSÉGE	127
2. IMMATERIÁLIS ESZKÖZÖK SZÁMVITELI KELETKEZTETÉSÉNEK MÓDOZATAI	128
2.1. Akvizíció	128
2.2. M&A	129
2.3. Aktiválás	129
2.4. Apportálás	131
3. LEGFŐBB NEMZETKÖZI SZÁMVITELI SZABÁLYOZÓK	133
3.1. Immateriális eszköz fogalma	134
3.2. Immateriális eszközök értékének meghatározása	136
3.3. Hasznos élettartam megállapítása	140
4. GYAKORLATI MEGFONTOLÁSOK	142

AZ OPEN ACCESS PUBLIKÁLÁS SZERZŐI JOGI KÉRDÉSEI A FELSŐOKTATÁSI – KUTATÓI PÁLYÁN

PROF. DR. BARTA JUDIT – DR. SÁPI EDIT PHD

1. BEVEZETŐ	147
2. AZ OA ESZMÉJE ÉS ANNAK MEGERŐSÖDÉSE	147

2.1. A tudományos kutatás szabadsága, megosztása és a szabad hozzáférés igénye	147
2.2. Az OA tartalmi jelentése és hatása a szerzői jogokra	149
2.3. Az OA és a tudományos karrier	151
3. A NYÍLT HOZZÁFÉRÉSŰ PUBLIKÁCIÓK FINANSZÍROZÁSA: A SZERZŐ NEM KAP DÍJAT, HELYETTE Ő FIZET?	152
4. AZ OPEN ACCESS PUBLIKÁLÁS SZERZŐI JOGI KÉRDÉSEI	156
4.1. A szerzőség kérdése	156
4.2. A szerzői mű eredetisége	157
4.3. A szerző és kiadó felhasználási joga	158
4.4. A mű harmadik személyek általi felhasználása	161
5. ÖSSZEGZÉS	163

A SZOLGÁLATI MŰVEK AZ EGYETEMEKEN

DR. LEGEZA DÉNES PHD

BEVEZETÉS	167
1. A MAGYAR SZERZŐI JOGI SZABÁLYOZÁS ÉS JOGGYAKORLATA	167
6.1. A „munkaviszonyból folyó kötelesség” bírói értelmezése	168
6.2. A munkakör terjedelme a magyar munkajogi joggyakorlatban	171
2. AZ EGYETEMI OKTATÓK, TUDOMÁNYOS KUTATÓK ÉS AZ EGYETEMI HALLGATÓK HELYZETE	173
3. A SZELLEMITULAJDON-KEZELÉSI SZABÁLYZAT	174
4. ÖSSZEGZÉS	177

A TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK LÉTREHOZATALÁBAN VALÓ RÉSZVÉTEL EGYES SZERZŐI JOGI KÉRDÉSEI

DR. HABIL. POGÁCSÁS ANETT

1. A TUDOMÁNYOS EREDMÉNY HELYE A SZERZŐI JOGBAN	179
2. AZ ALKOTÁS FOLYAMATÁBAN RÉSZTVEVŐK	181
2.1. A múzsa csókja – ihlet, gondolatok, ötletek	181
2.2. Tény-e a tény?	184
2.3. Néhány nélkülözhetetlen résztvevőről	188
3. „MEGY-É ELŐBBRE MAJDAN FAJZATOM...”	190

EGYENSÚLY AZ ÓRIÁSOK VÁLLÁN – SZERZŐI JOGI SZABAD FELHASZNÁLÁSOK AZ AKADÉMIAI SZFÉRÁBAN

DR. UJHELYI DÁVID PHD, LL.M.

1.	BEVEZETÉS	193
2.	AZ AKADÉMIAI ALKOTÁS SAJÁTOSÁGAI ÉS ALAPJOGI VETÜLETE	194
3.	NEMZETKÖZI ÉS UNIÓS KÖRNYEZET	198
3.1.	Nemzetközi jogforrások	198
3.2.	Az Európai Unió joga	200
4.	A HAZAI SZERZŐI JOGI MEGKÖZELÍTÉS	206
5.	KITEKINTÉS – A SZERZŐI JOGI EGYENSÚLY ÉS AZ AI	209
6.	KONKLÚZIÓ	211

FÜGGELÉK

IP HASZNOSÍTÁS A GYAKORLATBAN: AZ EGYETEMI SAJÁT TŐKE ÉS AZ EGYETEMI KOCKÁZATI TŐKETÁRSASÁGOK (UNI-VC) SZEREPE A KORAI FÁZISÚ HASZNOSÍTÓ VÁLLALKOZÁSOK TÁMOGATÁSÁBAN

PROF. DR. HAIDEGGER TAMÁS – ÁRENDÁS CSABA – HOMONNAI GÁBOR . . . 214

ÖSSZEFOGLALÓ	215
--------------	-----

1.	EGYETEMI INNOVÁCIÓS POTENCIÁL KIAKNÁZÁSA	216
1.1.	Miért fontosak az egyetemi innovatív projektek?	218
1.2.	Hogyan segítsük több innovatív projekt létrejöttét?	219
1.3.	Aktív innovációmenedzsment	219
2.	INNOVATÍV PROJEKTEK BEVONZÁSA AZ ÖKOSZISZTÉMÁBA	220
2.1.	Egyetemi polgárok és innovátorok motiválása	220
2.2.	Oktatás	223
2.3.	A megvalósítás komplexitása	224
2.4.	Marketing és PR tevékenységek	227
3.	KOCKÁZATI TŐKE ALAPÚ FINANSZÍROZÁS	228
3.1.	Alternatív finanszírozási megoldások és a kockázati finanszírozás pozicionálása	229
3.2.	Általánosan elfogadott projektbemutató anyag felépítése, potenciális értékelési megközelítés	230

3.3.	Nagyon ambiciózus projektek preferálása	234
3.4.	Befektetések kezelése, stratégiai tervezés	234
3.5.	Befektetői Egyetem koncepciója	236
3.6.	Célorientált megközelítés, üzleti és stratégiai tervezés	238
4.	INNOVÁCIÓS ELMÉLETI ESZKÖZTÁR, FŐBB OKTATÁSI ELEMEEK AZ OKTATÁS PROJEKT VÉGREHAJTÁSA SORÁN	239
5.	ÖSSZEFOGLALÁS	240
6.	FELHASZNÁLT IRODALOM	241

AZ INNOVÁCIÓS MODELLEK, VALAMINT A TUDOMÁNYOS ÉS INNOVÁCIÓS PARKOK HELYE AZ AKADÉMIAI SZFÉRÁBAN

DR. KESERŐ BARNA ARNOLD PHD

tanszékvezető egyetemi docens

Széchenyi István Egyetem, Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszék

1. BEVEZETÉS

Az innováció, amilyen gyakran használt kifejezés, olyan nehezen meghatározható jelentéstartalommal bír, hiszen azt részben meghatározza a vizsgált történelmi kontextus, valamint annak a tudományterületnek az ismérvei, amelynek fogalmi készletével megkíséreljük definiálni.

Az innováció a gazdasági növekedés egyik pillére. A klasszikus liberális közgazdaságtan a gazdasági növekedést tekinti egy ország hosszú távú sikeressége zálogának.¹ „A makroökonómiában a gazdasági növekedés azt a folyamatot jelöli, amelyben a gazdaságok egyre több tőkefelszerelést halmoznak fel, kifelé tolják a technikai tudás határait, és folyamatosan termelékenyebbé válnak.”² A gazdasági növekedés tehát a produktivitás folyamatos emelkedését jelenti, ami az adott ország GDP-jének vagy nemzeti kibocsátásának a bővülése. Ha ezt egy főre vetítjük, akkor az életszínvonal növekedéséről kapunk képet, feltételezve persze azt az egyszerű matematikai képletet, hogy önmagában a gazdasági növekedés javuló életszínvonalat és jobb életet eredményez. Mára azonban világossá vált, hogy ez nincs így.

Samuelson és Nordhaus négy tényezőt különböztetnek meg, amelyek a növekedést meghatározzák: a) az emberi erőforrásokat, b) a természeti erőforrásokat, c) a tőkét és d) a technológiai fejlődést és innovációt. Az első három tényező tekinthető a növekedés klasszikus hajtóerejének, míg a technológiai fejlődés sokkal nehezebben megragadható, és kevésbé számszerűsíthető faktor. A legnagyobb különbség a természeti erőforrásokhoz képest mutatkozik, amely egyrészt nagyon eltérő mértékben és összetételben áll az egyes országok rendelkezésére, másrészt a mennyisége a legjobb esetben is stagnál, de jellemzően inkább egyre gyorsabban csökken. Ehhez képest a technológiai színvonal napról napra változik, fejlődik, és egyes területeken exponenciálisan növekszik.

Az innováció nem csak a gazdasági növekedés felől, de a fenntarthatóság szemszögéből is megközelíthető. A Millenniumi Nyilatkozat talaján állva, annak folytatásaként 2015. szeptember 25-én fogadta el az ENSZ a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó Fenntartható Fejlődési Célokat, amely dokumentum 2016. január 1-jén lépett hatályba. Ez ugyan jogi kötőerővel nem rendelkezik, ugyanakkor az államokat politikailag köti, és elvárt, hogy az abban foglalt célok előmozdításában hatékonyan közreműködjenek. 17 fenntartható fejlődési cél került megfogalmazásra, amelyek közül a 9. érdemel kiemelés: „Alkalmazkodó infrastruktúrát építeni, előmozdítani az átfogó és fenntartható iparosodást, valamint elősegíteni az innovációt.” Már ebből is kirajzolódik az innovációnak reziliens ipari infrastruktúrával való

¹ Ezzel szemben a nem-növekedés elméletei éppen a tudatos összehúzóást és mértéktartást tekintik a környezetileg hosszú távon is fenntartható pályának.

² SAMUELSON, PAUL A. – NORDHAUS, WILLIAM D.: *Közgazdaságtan*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 2012, 453. p.

összekapcsolása, és az innovációnak a környezeti szempontból is fenntartható ipari fejlődés szolgálatába állítása.

A klasszikus gazdasági megközelítéseknek számos kritikája és alternatívája született. A Paul Romer nevéhez kötődő új növekedésemélet vagy endogén technológiai változás elmélet újfajta gazdaságpolitikai szemléletet vezetett be. Romer szerint az országok gazdasági növekedésének ütemében és az életszínvonalban fellelhető különbségek fő oka az eltérő technológiai színvonal, ezért a gazdaságpolitikának és a jogalkotásnak is támogatnia kell a tudásteremtést és a technológiai fejlődést. Ennek egyik eszköze a szellemi tulajdon-védelem rendszerének kialakítása, amely ösztönzőerőként, motivációs tényezőként hat a piaci szereplőkre.³ Az innováció és a szellemi tulajdon-jogok között kölcsönhatás egyes iparági jellemzők alapján differenciálható. A kutatás-fejlesztés szempontjából magas intenzitású például az űrtechnika, a robotika, a gyógyszeripar és az elektronika, közepes intenzitású a vegyipar, az autóipar és a műanyagipar, és alacsony intenzitású a textilipar, a faipar és a papíripar. A kutatás-fejlesztés szempontjából kiemelkedő területeken lehet pozitív hatása a szellemi tulajdonjogoknak az innovációra, de egyéb iparágakban nem.⁴ Éppen emiatt az egységes szabadalmi koncepciót is érik kritikák, amelynek lényege szerint az iparáganként eltérő innovációs képességek iparág-specifikus szabadalmi szabályokat kívánnának meg.⁵

2. AZ INNOVÁCIÓ FOGALMA ÉS MODELLJEI

Az innováció egyik meghatározó teoretikusa Joseph Schumpeter volt, akinek sokat idézett tézise szerint az innováció alapvetően ötféle módon valósulhat meg: (1) új termék létrehozása vagy a meglévő minőségének javítása, (2) új ipari eljárások kidolgozása, (3) új piac teremtése, (4) új források felfedezése a korábbiaktól függetlenül és (5) új szervezet alapítása útján.⁶

A tudományos kutatásról, fejlesztésről és innovációról szóló 2014. évi LXXVI. törvény 6. pontja az értelmező rendelkezések körében jelentős mértékben támaszkodik a schumpeteri innovációdefinícióra, amely szerint az innováció egy új vagy továbbfejlesztett termék vagy folyamat, vagy ezek kombinációja, amely jelentősen különbözik a jogi formájától vagy finanszírozási módjától függetlenül az adott szervezet korábbi termékeitől vagy folyamataitól, és amelyet termék esetén a potenciális felhasználók számára elérhetővé tettek, vagy amelyeket folyamat esetén a szervezet használatba vett, továbbá amely lehet termék innováció és üzleti

folyamat innováció. A termék innováció egy új vagy továbbfejlesztett termék vagy szolgáltatás, amely jelentősen különbözik a vállalkozás olyan termékeitől, szolgáltatásaitól, amelyet már bevezetett a piacra. Ehhez képest az üzleti folyamat innováció egy vagy több üzleti tevékenységéhez – így különösen a termelés, disztribúció és logisztika, marketing és értékesítés, információs és kommunikációs technológia, az adminisztráció és a menedzsment, termék-, és folyamat fejlesztés – kapcsolódó új vagy továbbfejlesztett üzleti folyamat, amely jelentősen különbözik a vállalkozás korábbi üzleti folyamataitól, és amelyeket a vállalkozás használatba vett.

Megkülönböztethetünk zárt és nyílt innovációt is. Történetileg a zárt innováció a régebbi, amelyben a kutatási projektek külső tudás bevonása nélkül, lineárisan, az adott intézményen belül zajlanak le az elejétől a végéig. A 20. század nagy részében ez volt a jellemző. A zárt innovációra jellemző a vertikális integráció, ami azt jelenti, hogy az innovációhoz szükséges minden lépést – a nyersanyagbeszerzéstől a termékfejlesztésen keresztül az értékesítésig – a vállalaton belül tesznek meg, ami nagyfokú összehangolt vertikális koordinációt igényel. A zárt innovációs modell zárt tudásrendszeren alapul, ami azt jelenti, hogy a cégek saját K+F résztelegeket működtetnek, saját szakemberekkel dolgoznak, és jellemzően hosszú távú és forrásigényes projekteket folytatnak. Ebben a szisztémában a külső együttműködéseknek minimális, vagy semmilyen szerep nem jutott. Ehhez a rendszerhez erős szellemi tulajdon-védelmi stratégia párosult, hangsúlyosan a kirekesztő jelleget előtérbe helyezve. A cégek jellemzően azért szabadalmaztattak, hogy másokat elzárhassanak az adott technológia alkalmazásától, és sok esetben maguk sem hasznosították ezeket a tudáselemeket.

A zárt innovációs modell a 20. század második felében fokozatosan veszített a jelentőségéből, amihez több külső és belső tényező közrehatása vezetett. A képzett munkaerő létszáma és mobilitása is fejlődésnek indult, aminek köszönhetően a tudás gyorsabban kezdett a vállalat falain kívülre terjedni. Az iparágak közötti munkaerő-vándorlás, valamint az egyetemek és kutatóintézetek fokozódó részvétele a tudományos kutatásokban javította a tudás hozzáférhetőségét és mobilitását. A külső beszállítók is fejlődésen mentek keresztül, technológiai és gyártási képességeik fokozódtak, ami lehetővé tette a nagyvállalatok számára, hogy a külső partnerekre támaszkodjanak a fejlesztési folyamatokban. Ez ösztönzőleg hatott a versenyre, és csökkentette az intern K+F költségek mértékét. A technológiai változások gyorsuló üteme és a piaci verseny fokozódása egyre inkább arra serkentette a vállalatokat, hogy nyitottabbá váljanak, és hasznosítsák a külső innovációs kapacitásokat annak érdekében, hogy gyorsan reagálhassanak a piaci igényekre. Végül pedig a tudás decentralizálttá válása említendő a megújulás egyik motorjaként. A tudás tárolása és kizárólagos birtoklása egyre kevésbé volt fenntartható, az információk egyre gyorsabban terjedtek a vállalatok kívülre is, gyakran éppen a versenytársakhoz. Ez a zárt modell hatékonyságát kezdte csökkenteni, ami ahhoz a

³ ROMER, PAUL M.: *The Origins of Endogenous Growth*. The Journal of Economic Perspectives, Vol. 8. Issue 1. (1994), 21. p., IDRIS, KAMIL: *Intellectual Property. A Power Tool for Economic Growth*, Overview, World Intellectual Property Organization, Geneva, 2003, 4. p.

⁴ CORREA, CARLOS M.: *Economic Development and the Role of IP* címmel előadás az „International Conference on Intellectual Property and Development” című konferencián, Genf, WIPO, 2016. április 7.

⁵ BURK, DAN L., – LEMLEY, MARK A.: *Policy Levers in Patent Law*. Virginia Law Review, Vol. 89, No. 7, November 2003, 1575-1696. p.

⁶ SCHUMPETER, JOSEPH: *A gazdasági fejlődés elmélete*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1980, 110-111. p.

felismeréshez vezetett, hogy ezt a folyamatot nem megakadályozni kell, hanem kihasználni.⁷

Henry Chesbrough fentebb idézett könyve óta vált általánosan használt kifejezéssé a nyílt innováció, amely meghaladottá tette a zárt innovációt. A nyílt innovációs folyamatokban a tudás-input nem korlátozódik belső erőforrásokra, a technológiai forrás bárholonnan érkezik, és bármikor bekapcsolódhat az innovációs folyamatokba. A nyílt innováció piacot teremt a szellemi tulajdon-jogok számára is, ugyanis ebben a modellben a jogok szabadon gazdát cserélhetnek a piaci szereplők között a keresleti és kínálati viszonyok alapján, így téve hatékonyabbá a K+F folyamatokat. Ez a vertikális integráció ellenkezőjére sarkallja a vállalatokat, ugyanis nem szükséges a termékfejlesztés összes fázisát a vállalatban belül megvalósítani. Jelentős idő- és költségmegtakarítás lehet az eredménye, ha minden fázist az arra optimalizált – akár külső – helyen végeznek el, arról nem is beszélve, ha a hiányzó szak tudás másként nem is lenne pótolható. Ezért a nyílt innovációs modellben a külső és a belső tudás egymással egyenértékű.⁸

A nyílt innovációs modell az akadémiai szféra előtt új lehetőségeket nyit meg. Ezek az intézmények jellegükből adódóan általában képtelenek a zárt innovációs láncolat valamennyi fázisát megvalósítani, hiszen az egyetemek vagy kutatóintézetek nem profitorientált vállalkozások. Ezzel szemben jelentős tudás koncentrálódik ezeken a kutatóhelyeken, amit képesek lehetnek hasznosítani az innovációban érdekelt piaci szereplők számára. A nyílt innováció egyik jelentős előnye a költség-hatékonyság és a költségek megosztása, ugyanis a források több helyről érkezhetnek, és a kockázatok is több szereplő között oszlanak meg.

3. A TRIPLE HELIX MODELL, AVAGY AZ EGYETEMEK SZEREPE AZ INNOVÁCIÓBAN

Az innovációt az eddigiekben – akár zárt, akár nyílt formájában – alapvetően egy-egy vállalkozás nézőpontjából vizsgáltuk. A 21. században azonban egyre elterjedtebbé vált az a megközelítés, hogy elszigetelt intézmények helyett innovációs rendszerekről és együttműködésekről, vagy divatos kifejezéssel élve, innovációs ökoszisztémákról beszélünk. Ez a fajta rendszerszemlélet szükségképpen megköveteli a nyílt innovációs modellt, mint előfeltételt.

Az ökoszisztéma alapú gondolkodás alapját Moore 1993-as üzleti ökoszisztéma elmélete adja, amely nyomán a 2000-es évekre vált elterjedtté ez a szóhasználat a tudományos és üzleti életben is. Mára térbeli, strukturális és funkcionális alapon is

differentiálható innovációs ökoszisztémák jöttek létre.⁹ Ezen elméletek közül talán a legelterjedtebb az ún. Triple Helix modell, amely Henry Etzkowitz és Loet Leydesdorff nevéhez köthető az 1990-es évek végéről.

A Triple Helix elvi alapja, hogy a tudásalapú gazdaságban az innovációs folyamatok optimálisan az állam, a felsőoktatási intézmények és a vállalatok mint piaci szereplők interakcióján alapulnak. Ez a három pólus képezi a Triple Helix rendszer három spirálját.¹⁰ E rendszernek azonban történetileg is több előképe létezett, amelyekben a három spirálra eltérő szerep és aktivitás volt jellemző, így a rendszer dinamikája is hosszú evolúción ment keresztül. E három terület interakciója a 19. század második felében kezdett kialakulni, amikor a tudomány önmagában is tökévé kezdett transzformálódni, és az ipari növekedés egyik hajtóerejévé vált.¹¹ Ekkoriban azonban még nem a szoros együttműködés volt jellemző az innováció szereplőire.

Az első modell az etatista, erős államon alapuló modell volt, ami kifejezetten Közép-Kelet-Európa országaira és később a posztszovjet rendszerekre volt jellemző a Szovjetunió széthullása után. Ebben a rendszerben az állam elsődlegesen az innováció-ösztönző környezet fenntartásáért és az állami K+F támogatási rendszer kialakításáért felel. Azaz az állam elsődlegesen koordinál, a vállalati szektor pedig ténylegesen innovációs tevékenységet folytat. A felsőoktatás passzív szerepet tölt be, lényegében a megfelelő szakemberek képzése a feladata, azaz az innovációhoz csak közvetetten járul hozzá, de abban közvetlen, piaciilag hasznosítható kutatási tevékenységgel nem vesz részt (ettől független tudományos alap kutatásokat ekkor is folytattak.)

A fejlődési stációk közül a második az ún. „laissez faire” modell, amiben az állami dominancia már megszűnik, és az állam, az akadémiai szféra és a piaci szektor együttműködése a meghatározó, de az utóbbiakra egymás közötti viszonyaikban még a tisztán versengő attitűd volt a jellemző. Az egyetemek ebben a modellben már nem pusztán a szakembereket képzik, de maguk is végeznek alap kutatást és eseti megbízások alapján alkalmazott kutatást is, míg a vállalkozások elsődlegesen jól piacosítható alkalmazott kutatásokra törekednek.

Az evolúciós fejlődés végső állomása az interaktív Triple Helix modell, ahol a három résztvevő körre a partnerség, a bizalmi kapcsolatok, a hosszútávú

⁹ HORVÁTH KLAUDIA GABRIELLA: *A Triple Helix innovációs ökoszisztéma modell evolúciós megközelítése esettanulmányok alapján*. In: Horváth Bálint – Földi Péter (szerk.): *Közgazdász Doktoranduszok és Kutatók VII. Nemzetközi Téli Konferenciája Konferenciakötet*, Óbudai Egyetem, Budapest, 2021, 90. p.

¹⁰ Újabb megközelítések ezt a modellt tovább is tagolják, így például ismert a Quintuple Helix modell is, amelyben a média és a kultúra, valamint a természeti környezet is megjelenik. FILEP BÁLINT – LUKÁCS ESZTER: *A Széchenyi István Egyetem nemzetköziesítése a világjárvány előtt és után*. *Polgári Szemle*, 2021/1-3. szám, 34-35. p.

¹¹ LEYDESORFF, LOET – ETZKOWITZ, HENRY: *Emergence of a Triple Helix of University – Industry – Government Relations*. *Science and Public Policy*, 23 (1996), 280-281. p.

⁷ CHESBROUGH, HENRY: *Open Innovation. The New Imperative for Creating and Profitin from Technology*. Harvard Business School Press, Boston, 2003, 21-41. p.

⁸ MOLNÁR ISTVÁN – NÉMETH GÁBOR: *Egyetemi szellemi tulajdon-védelem és ipari kapcsolatok a nyílt innovációs közegben: open access vagy monopoljogok?* *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogí Szemle*, 2009/5., 6-9. p.

együttműködések és a problémaorientáltság jellemző. Egyaránt megfigyelhető a versengő és együttműködő attitűd, egyfajta „co-opetition” jelleggel.¹²

A Triple Helix modell lényege, hogy a három szereplő dinamikája a kölcsönhatások révén új struktúrák létrehozásához vezet, és így jöhetnek létre egyetemi kutatási és kompetencia központok, vagy hosszútávú stratégiai szövetségek. A sikeres Triple Helix modell megvalósításához elengedhetetlen az együttműködés és a bizalomépítés az egyetemek, az ipar és a kormányzat között. Az államnak meg kell teremtenie azt a jogszabályi keretet, amely legitimmé teszi a közpénzek felhasználását ebben a modellben, és biztosítja az előállított tudás társadalmi hasznosulását. Ennek egyik vetülete a megtermelt tudás open access jellegű közzététele.

Az innovációs ökoszisztémát tovább színesíti, hogy az elmúlt években a magyar felsőoktatásban jelentős változás zajlott le az ún. modellváltás révén, amelynek eredményeképpen az egyetemek túlnyomó többsége az állam által létesített alapítványok fenntartása alá került, és ezáltal magánegyetemekké váltak, míg csupán néhány egyetem maradt közvetlenül az állam fenntartásában. Az alapítványi egyetemeket is támogatja az állam, ennek azonban feltétele a finanszírozási szerződésben meghatározott indikátorok teljesítése. A rosszul teljesítő egyetemek állami támogatása csökken. Ezen indikátorok nagyon vegyes képet mutatnak, de egy tekintélyes hányada kapcsolódik innovációs és vállalkozásfejlesztési tevékenységekhez, így a modellváltáson átesett egyetemeknek most már közvetlen anyagi érdekük fűződik az innovációs potenciálok kiaknázásához.

4. A HAZAI INNOVÁCIÓS ÖKOSZISZTÉMA – A PARK RENDSZER

A hazai innovációs ökoszisztéma meglehetősen sokrétű. Figyelemmel arra, hogy mind az innováció ösztönzése, mind pedig a felsőoktatás felügyelete 2018-tól az Innovációs és Technológiai Minisztérium, jelenleg pedig a Kulturális és Innovációs Minisztérium hatáskörébe tartozik, nem véletlen, hogy a kutatás-fejlesztési és innovációs folyamatokban a felsőoktatási intézményeknek egyre nagyobb jelentősége van, ezzel is a nyílt innovációs és Triple Helix modellhez igazodva. Már a 2016-ban elfogadott „Fokozatváltás a felsőoktatásban” című középtávú felsőoktatási stratégia is kiemelt figyelmet fordított a felsőoktatási innovációs kapacitások kiaknázására. „Világos tehát, hogy a hazai és nemzetközi piacokon is versenyképes magyar vállalatok¹³ fejlesztését célzó kormányzati erőfeszítések csak akkor hozhatnak tartós eredményt, ha sikerül a vállalkozások innovációs intenzitását növelni, amely azonban csak a felsőoktatásban rendelkezésre álló potenciál kihasználásával

érhető el hatékonyan.”¹⁴ Éppen ezért, a stratégia alapvető fontosságúnak tekintette, hogy a vállalati, és ezen belül is kiemelten a KKV-szektor és a felsőoktatás innovációs szimbiózisba kerüljenek.

Az országos Tudományos és Innovációs, Technológiai, illetve Ipari Park hálózat kiépítésének koncepciójáról szóló 1093/2019. (III.08.) Korm. határozat előrevetítette az új, háromszintű innovációs hálózati struktúra kialakítását, amely alapján tudományos és innovációs parkok, technológiai parkok és ipari parkok képezik a parkhálózat új pilléreit. A parkhálózat részletszabályait a 799/2021. (XII.28.) Korm. rendelet fektette le, amelyet rövid időn belül felváltott a 161/2023. (IV.28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet). A korábbi parkstruktúra a logisztikai parkokkal egészült ki, így jelenleg négy parktípus létezik. Az 1. § értelmező rendelkezései között találjuk a négy parktípus fogalmát, amelynek komponenseit az alábbi táblázat foglalja össze:

1. táblázat Az ipari park, logisztikai park, technológiai park és tudományos és innovációs park fogalmi összetevői (Forrás: a szerző saját szerkesztése)

	Ipari park	Logisztikai park	Technológiai park	Tudományos és innovációs park
Bázis	Ipari és vállalati bázis	Logisztikai bázis	Ipari és vállalati bázis	Felsőoktatási bázis
Kapacitás	Termelési és feldolgozóipari kapacitás	Legalább 60%-ban logisztikai kapacitásokra épül	Technológiai intenzív fejlesztési tevékenység	Elsősorban egyetemi bázisú innovációs ökoszisztéma és K+F+I tevékenység
Vezérlőelv	Piac által vezérelt	Piac által vezérelt	Technológiai verseny által vezérelt	Tudományvezérelt
Infrastruktúra	Termelési és szolgáltatási tevékenység	Az alapszolgáltatások közvetlenül a logisztikához kötődnek	Vállalati környezetben kialakított kompetenciák, szolgáltatások - fejlesztő és gyártó központokon, inkubátorokon keresztül - elérhetővé válnak a piac, az ipar és a tudomány számára	Elsősorban a kutatóegyetemi környezetben kialakított ökoszisztéma
Integráció	Integrált együttműködés az ipari, az önkormányzati és a befektetési szereplők között	Integrált együttműködés az ipari, logisztikai, az önkormányzati és a befektetési szereplők között	Integrált együttműködés az ipari, kutatási és egyetemi szereplők között	Közvetlen tudásáramlás az ipari és a tudományos szereplők között

¹² HORVÁTH: i. m. 94–97. p.

¹³ A stratégia itt elsősorban a kis-és középvállalkozásokra (a továbbiakban KKV) fókuszál.

¹⁴ Fokozatváltás a felsőoktatásban. Középtávú szakpolitikai stratégia, 2016, 117. p.

A fenti táblázatból a megjelölt szempontok szerinti bontásban látható, hogy az egyes parktípusok milyen elvek szerint szerveződnek, és mik a főbb célkitűzéseik. Míg a logisztikai és ipari parkok esetében az innovációs célok nem jelennek meg, addig a technológiai parkok és a tudományos és innovációs parkok esetében ezek hangsúlyosabbá, illetve elsődlegessé válnak. Figyelemmel arra, hogy a tanulmány innovációs fókuszú, a logisztikai és ipari parkokkal a továbbiakban külön nem foglalkozunk.

A parkká minősítés mint cím a Rendelet szerinti jogok és kötelezettségek összességének megtestesítését jelenti. A címviselő szervezetekkel szembeni kritériumok eltérőek, ugyanis míg a technológiai park esetében a címviselő lehet gazdasági társaság, helyi önkormányzat vagy helyi önkormányzatok társulása, addig a tudományos és innovációs parkok esetében felsőoktatási intézmények, felsőoktatási intézményt fenntartó jogi személyek, vagy ezek többségi befolyása alatt álló gazdasági társaságok vagy konzorciumok viselhetik a címet.¹⁵

A Rendelet 6. §-a külön rendezi, hogy a négy cím hogyan viszonyul egymáshoz, amelyből egy egymásra épülő, lépcsőzetes rendszer rajzolódik ki. Ez alapján a Technológiai Park cím magában foglalja az Ipari Park címre való jogosultságot is, fordítva ez azonban nem automatikus. Az Ipari Park cím viselésére jogosult szervezet csak nyertes pályázat alapján válhat jogosulttá a Technológiai Park cím használatára. Logisztikai Park azonban nem pályázhat a másik három cím elnyerésére. A Tudományos és Technológiai Parkok – amennyiben megfelelnek a technológiai parkok minősítési szempontrendszerének – külön pályázat nélkül elnyerik a Technológiai Park címet is. Amennyiben ennek nem felel meg, de az Ipari Park feltételrendszerének igen, úgy az Ipari Park cím viselésére továbbra is jogosult a Tudományos és Technológiai Park.

5. TERÜLETI KÖVETELMÉNYEK

A Rendelet 8. §-a határozza meg a parkok minimális területét. A technológiai parkok esetében ez legalább 10 hektár, a tudományos és innovációs parkok esetén legalább 1 hektár. A tudományos és innovációs parkok esetén a terület a megvalósítási ütem alapján elsődleges és másodlagos területre bontható, ahol az elsődleges terület egy minimum 2000 m² nagyságú, a címviselő 25 kilométeres körzetében lévő bel- vagy külterületi ingatlan, amely a tudományos és innovációs park központi területe. A másodlagos terület a további megvalósítási ütemekhez kötődik, amely az elsődleges területtel akár egybefüggő, akár attól elkülönült terület is lehet.

A Rendelet a technológiai parkok esetében más felosztást alkalmaz, ezek ugyanis szükségképpen törzsterületből, és emellett – opcionálisan – fejlesztési területből

állnak. Amennyiben a törzsterület nem éri el a 10 hektárt, úgy a fejlesztési terület biztosítása kötelező. Ezeknek nem szükséges egybefüggő területet alkotniuk (ez csak az ipari parkok esetében feltétel). A törzsterület lehet betelepített¹⁶ vagy betelepíthető.¹⁷ Fejlesztési terület pedig csak az lehet, amely településrendezési terv vagy képviselő-testületi határozattal iparterületté nyilvánított, ipari célú hasznosításra jogilag alkalmas mind az ingatlan-nyilvántartás, mind pedig a tulajdonosok nyilatkozata alapján, és a környezeti állapot tényfeltárása megtörtént, amennyiben korábban is iparterületként hasznosították a területet. Ha emiatt környezetvédelmi szempontból szennyezett, úgy a környezetvédelmi hatóság által jóváhagyott kármentesítési beavatkozási tervet kell készíteni.

6. AZ EGYES CÍMEK ELNYERÉSÉRE VONATKOZÓ FELTÉTELEK

A címek megszerzése pályázat útján történik. A pályázati felhívást a kormányzati portálon teszik közzé, amelyekre a pályázatokat technológiai parkok esetében az iparügyekért felelős miniszterhez, a tudományos és innovációs parkok esetében pedig a tudománypolitika koordinációjáért felelős miniszterhez kell benyújtani. A jelenlegi kormányzati struktúrában az iparügyekért a nemzetgazdasági miniszter, míg a tudománypolitika koordinációjáért a kultúráért és innovációért felelős miniszter felel.¹⁸ A cím odaítéléséről az érintett miniszter hoz döntést, amelynek során figyelembe veszi a Tudományos és Innovációs, Technológiai, Ipari és Logisztikai Park Tanács javaslatát. A címet elnyerő szervezet a döntés kézbesítésétől kezdve válik jogosulttá a cím viselésére.

A technológiai parkok esetében a pályázó gazdasági társaság, helyi önkormányzat vagy helyi önkormányzatok társulása lehet, míg a tudományos és innovációs parkok esetében felsőoktatási intézmények, ezeket fenntartó jogi személyek (az ún. fenntartói alapítványok, felsőoktatási intézmények többségi tulajdonában lévő gazdasági társaságok és konzorciumok) nyújthatnak be pályázatot. Míg a korábbi rendelet nem definiálta a konzorciumot, addig a hatályos Rendelet ezt a hiányosságot pótolta, amely akadémiai szempontból is kiemelt fontosságú kérdés. E szerint a konzorcium a részes felek polgári jogi szerződésben szabályozott munkamegosztásán alapuló együttműködés, amelyben a munkamegosztást meghatározó szavazati jogok legalább 51%-a a felsőoktatási intézményt illeti meg.¹⁹ A konzorciumi struktúra kialakítása során tehát az egyetemi szavazati többség biztosítására tekintettel kell lenni.

¹⁶ Ebben az esetben a betelepült vállalkozások nyilatkozata szükséges arról, hogy csatlakoznak technológiai park megvalósításához.

¹⁷ Ebben az esetben a pályázó a terület tulajdonjogával, vagy legalább 25 évig fennálló hasznosítási jogával rendelkezik, a terület per- és igénymentes, valamint technológiai parki hasznosítási lehetőséggel rendelkezik.

¹⁸ A Kormány tagjainak feladat-és hatásköréről szóló 182/2022. (V.24) Korm. rendelet, 103. § és 128. §.

¹⁹ Rendelet 1. § 8. pont.

¹⁵ Rendelet 3. § (2) bekezdés.

Az alábbi táblázat azt foglalja össze, hogy parktípusonként milyen dokumentumokkal szükséges rendelkezni a pályázat benyújtásakor, ugyanis ezeknek a körét meglehetősen differenciáltan határozza meg a Rendelet. A táblázatban a logisztikai és ipari parkok is feltüntetésre kerülnek annak érdekében, hogy a másik két parktípussal szembeni többletkövetelmények jobban illusztrálhatóak legyenek.

2. táblázat A pályázat benyújtásához szükséges dokumentumok
(Forrás: a szerző saját szerkesztése)

Dokumentumtípus	Ipari park	Logisztikai park	Technológiai park	Tudományos és innovációs park
Megvalósíthatósági tanulmány, ezen belül:	X	X	X	X
megvalósítási ütemezés	-	-	-	X
környezeti és városrendezési hatástanulmány	-	-	-	X
földrajzi terület bemutatása	-	-	-	X
tervezett szolgáltatások bemutatása	-	-	-	X
tervezett képzések listája	-	-	-	X
kockázatelemzés	-	-	-	X
projekt célja	-	-	-	X
vezetői összefoglaló	-	-	-	X
kapcsolódás az Irinyi Tervvel és Nemzeti Intelligens Szakosodási Stratégiával	-	-	-	X
tervezett működési költségek 5 évre	-	-	-	X
tervezett tervezési, kivitelezési, szolgáltatási és HR költségek	-	-	-	X
pénzügyi fenntarthatósági tervezet	-	-	-	X
épületek elhelyezéseinek rajza és megvalósíthatósági vizsgálata	-	-	-	X

Dokumentumtípus	Ipari park	Logisztikai park	Technológiai park	Tudományos és innovációs park
célterület meghatározása az infrastrukturális és szolgáltatási fejlesztések kifejtésével	-	-	-	X
kötelezettségek teljesítésére vonatkozó terv	-	-	-	X
tudományos terv	-	-	-	X
üzleti terv	-	-	-	X
helyi önkormányzat támogató nyilatkozata	X	X	X	-
területileg érintett településfejlesztési szervek támogató nyilatkozata	X	X	X	X
betelepülési szerződés ²⁰	X	-	X	-
szellemi tulajdon hasznosítására vonatkozó szabályzat (konzorciumi pályázat esetén)	-	-	-	X

A technológiai parkok esetében a pályázat benyújtásával egyidejűleg már rendelkezni kell számszerűsített vállalati integrációval, amely értelmében a tervezett park területén legalább öt vállalkozásnak kell működnie, és az ezen vállalkozások által teljes munkaidőben foglalkoztatottak együttes létszámának el kell érnie a legalább 75 főt.²¹ Abban az esetben, ha a technológiai parkot egy gazdasági társaság a saját tulajdonú ingatlanján kívánja létrehozni, a fenti követelmény nem érvényesül, ehelyett 50 fő munkavállaló foglalkoztatását kell igazolnia.

²⁰ A címviselő szervezet és a betelepülő vállalkozások vagy oktatási intézmények közötti, kölcsönös kedvezményeket és vállalkozásokat rögzítő szerződés.

²¹ Az a részletes pályázati kiírás feladata, hogy definiálja a vállalkozás fogalmát. Mivel a Rendeletben erre vonatkozó értelmező rendelkezést nem találunk, legáltalánosabban a Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 4. pontja szerinti vállalkozás-definíció hívható segítségül: szakmája, önálló foglalkozása vagy üzleti tevékenysége körében eljáró személy. Ebbe az egyéni vállalkozók is beletartoznak. A Rendelet alkalmazásában egyetlen vállalkozásnak kell tekinteni a kapcsolt vállalkozásokat. Ugyanez a fogalmi tisztázatlanság tapasztalható a területen történő működés vonatkozásában. Amennyiben a vállalkozás bejegyzett székhelye, telephelye vagy fióktelepe a park területére esik (ezen fogalmak pontos definícióját a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény 7. §-ában találjuk), az minden bizonnyal kielégíti a működés követelményét.

7. TELJESÍTENDŐ CÉLOK ÉS VÁLLALÁSOK

A technológiai park létesítésekor a vállalt célkitűzés, hogy a pályázat elnyerésétől számított ötödik év végére (tehát mindig az ötödik naptári év utolsó napjáig) a betelepült vállalkozások száma legalább tízre növekszik, az együttes foglalkoztatotti létszám pedig 150 főre emelkedik.

A tudományos és innovációs parkok esetében a Rendelet meglehetősen hosszú felsorolásban rögzíti, hogy milyen minőségi követelményeknek kell megfelelnie. E követelmények alapvetően a parkban folyó tudományos és oktatási tevékenység indikátorai, amelyek folyamatos növelését kell biztosítani. Ezen indikátorok az alábbi táblázat szerint csoportosíthatók.

3. táblázat A tudományos és technológiai parkok kötelező vállalásai
(Forrás: a szerző saját szerkesztése)

Működési és infrastrukturális vállalások	Képzési és oktatási vállalások	K+F+I vállalások
A park 10 év alatt a működési költségeit tekintve önfenntartóvá válik	5 éven belül a célterülethez kapcsolódó duális képzések ²² kialakítása	Ösztönzi a regionális K+F+I tevékenységet
Konferenciatermetet, közösségi tereket, oktatási termeket és közösségi irodákat létesít a park kivitelezése során	5 éven belül a célterülethez kapcsolódó alapképzésekre épülő új mesterképzések létesítése	Ösztönzi a parkban a technológia-intenzív vállalkozások szám-és méretbeli növekedését
Minden év június 15. napjáig beszámolót készít az éves tevékenységéről a tudománypolitika koordinációjáért felelős miniszternek	7 éven belül a célterülethez kapcsolódó új doktori képzések létesítése	A K+F+I pályázatokat lehetőség szerint a régióban székhellyel vagy telephellyel rendelkező partnerekkel konzorciumban valósítja meg
A cím viselésének napjától számított 60 napon belül saját magyar és angol nyelvű honlapot készít és ezt folyamatosan fenntartja és frissíti		A hazai együttműködéseinek számát minden évben együttműködési megállapodásokkal igazoltan növeli

²² A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 108. § 1b. pontja szerint a duális képzés a műszaki, informatika, agrár, természettudomány, egészségtudomány vagy gazdaságtudományok képzési területen indított gyakorlatigényes alapképzési szakon, diakónia és szociális munka alapképzési szakon, illetve a felsorolt képzési területhez tartozó mesterképzési szakon folytatott képzés azon formája, amelyben a szak – képzési és kimeneti követelményeknek megfelelően meghatározott, a képzési időszakra, a képzés módszereire, a tanórára, a megszerzett tudás értékelésére egyedi rendelkezéseket tartalmazó – tanterve szerint a gyakorlati képzés a Duális Képzési Tanács által meghatározott keretek között, minősített szervezetnél folyik.

Működési és infrastrukturális vállalások	Képzési és oktatási vállalások	K+F+I vállalások
		A külföldi együttműködéseinek számát minden évben együttműködési megállapodásokkal igazoltan növeli
		Törekszik a szabadalmak számának növelésére
		Törekszik a magyar nyelvű publikációk számának növelésére
		Törekszik az idegennyelvű publikációk számának növelésére

Jól látható, hogy míg egyes vállalatok alapvetően *soft law* jellegűek (ösztönzi, törekszik) és számszerűsített eredmények vállalását nem teszi kötelezővé, addig más vállalatok esetében azok teljesülése az egyes számtani mutatók alapján elvárható. A dolog természeténél fogva kötelező kutatás-fejlesztési indikátorok teljesítése nehezebben lenne elvárható (bár publikációs téren ez lehetséges lenne), így emiatt éppen ebben a körben találhatóak a ua. kötelezettségek, míg az oktatási-képzési oldalon egyértelműen számonkérhető kötelező elvárások jelennek meg. Az oktatásfejlesztés hosszú távon persze hatással van a kutatás-fejlesztési tevékenységre, de mégis, némileg ellentmondásosnak hat, hogy egy tudományos és innovációs parknál a képzésfejlesztési kötelezettségek erősebbek a kutatás-fejlesztésénél.

A képzési követelmények kapcsán megjegyzendő, hogy azok meglehetősen szigorúak, figyelembe véve, hogy a Rendelet mindenütt többesszámot használ, azaz több duális képzést, mesterképzést és doktori képzést kell létesíteni a vizsgált időszakban. Különösen a doktori képzések indítása igényel jelentős humán erőforrásokat.

A legkomplexebb elvárások a tudományos és innovációs parkok esetében kerültek megfogalmazásra, és a legtöbb pályázati dokumentumra is ebben az esetben van szükség. A kivitelezési és infrastrukturális követelmények kiemelten fontosak lehetnek a megfelelő innovációs ökoszisztéma kialakulása szempontjából. Ennek jelentőségét már a mintaadónak tekintett *Singapore Science Park* újragondolásakor is felismerték Szingapúrban, ugyanis az 1980 és 2000 közötti beruházások rossz építészeti koncepción alapultak, amelyek a hálózatosodás hiányához vezettek. A kis alapterületű épületek akadályozzák a bérlők közötti interakciókat, az információ áramlását és a kapcsolatteremtést. Az új koncepció jegyében épült ASCENT épületnél már 40 ezer m² hasznos irodaterület és 4 ezer m² közösségi, vendéglátóipari és egyéb szolgáltatási funkció került kialakításra.²³

²³ MAYER GÁBOR – RÉVI ZSOLT –TAMÁNDL LÁSZLÓ: Az egyetemi tudományos és innovációs parkok lehetőségei a térségek tudásgazdaságának fejlesztésében – a Singapore Science Park sikertényezőinek tanulmányozásán keresztül. Comitatus, 2020/tavaszi, 79. p., VASVÁRI BÁLINT – MAYER GÁBOR – VASA LÁSZLÓ: A tudományos és innovációs parkok szerepe a tudásgazdaság és az innovációs ökoszisztéma fejlesztésében. Tér, Gazdaság, Ember, 2020/2. szám, 103-104. p.

A publikációs *output* növelésére ugyan csak törekedni kell, és nem garantálni, azonban a modellváltáson átesett egyetemeken a publikációs teljesítmény fokozódása a finanszírozási szerződést alapjaiban meghatározó indikátorrá vált, így ezek a követelményrendszerek egy irányba hatnak. Megjegyzendő, hogy a Rendelet a kutatótevékenység nyomán csupán a szabadalmak számának növelését emeli ki. E helyen szerencsésebb lenne valamennyi iparjogvédelmi oltalmi formát, vagy legalább a műszaki típusúakat kiemelni. Ugyanis a szabadalmak mellett a kiegészítő oltalmi tanúsítvány, növényfajta-oltalom és a használatiminta-oltalom is felmerülhet, mint a műszaki kutatások lehetséges *outputja*.

8. ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS

A technológiai parkok június 30-ig, a tudományos és innovációs parkok június 15-ig nyújtják be a tevékenységükről szóló éves beszámolójukat az érintett miniszterhez. A minisztérium helyszíni szakmai ellenőrzést is végez, amikor a beszámoló tartalmát is ellenőrizheti. A minisztérium a helyszíni ellenőrzés és a beszámoló alapján a technológiai parkok esetében a 4. évtől, a tudományos és innovációs parkok esetében a 2. évtől kezdve, évente legalább egy alkalommal értékelést készít. Amennyiben az értékelés kedvezőtlen és a pályázatban vállalt kötelezettségek nem-teljesítését állapítják meg, a miniszter a Tudományos és Innovációs, Technológiai, Ipari Park és Logisztikai Park Tanács írásbeli jelentését és javaslatát kéri a mulasztásokról, amely alapján a miniszter írásbeli figyelmeztetést bocsát ki és egy éven belüli ismételt értékelést rendel el, ennek ismételt eredménytelensége esetén pedig a cím megvonásáról rendelkezik.

9. BEFEJEZÉS

A tudományos és innovációs parkok a hazai innovációs ökoszisztéma fellendülésének ígéretét hordozzák, amely egyértelműen a nyílt innováció és a Triple Helix modell alapjain nyugszik. Ezt legjobban a Nemzeti Intelligens Szakosodási Stratégia szemlélteti: „A Tudományos és Innovációs Parkok egyetemi-, kutatóintézeti-, kutatási infrastruktúra bázisú innovációs ökoszisztémára és kutatási-, fejlesztési- és innovációs tevékenységekre építő, tudomány vezérelt terek lesznek, segítségükkel térségi szinten olyan infrastruktúrával ellátott terület jön létre, ahol jellemzően a kutató egyetemi környezetben kialakított ökoszisztémára épített tudás – szolgáltató központokon, akceleratorokon, inkubátorokon keresztül – áramlik az iparba, az iparból pedig a tudomány felé. Az ipari, kutatási és egyetemi szereplők között teljesen integrált az együttműködés.”²⁴

²⁴ Nemzeti Intelligens Szakosodási Stratégia 2021-2027, 119-120. p.